

י"ג באלול תש"ף, 2.9.2020

גיליון מס' 725

פרשת כי תבוא

תורה ממוקדת ותודה מתרחבת

מאת הרב יהודה מרופר, שדמות מחולה

מצוות ביכורים היא אחת מתוך סדרת מצוות של הבאת ה"ראשית" וה"בכור" לה'. נעיין בקצרה במשמעות של סדרת מצוות אלו, ובייחוד של מצוות ביכורים בתוך סדרה זו.

עלינו להביא לה' את הראשית בכל תחום של חיינו, ראשית גז הצאן, בכור האדם ובכור הבהמות הטהורות, ראשית הדגן התירוש והיצהר, ואף מנחת העומר ומנחת שתי הלחם מכונות "ראשית", וכן מצוות נוספות. טעמן של מצוות אלו ודומיהן ברור, זו הכרת הטוב כלפי הקב"ה שהוא השותף הבכיר בהצלחתנו, וממילא אנו מעניקים לו את החלק הראשון והחשוב מהצלחתנו. הנתינה מבטאת מודעות זו, והנתינה אף מחוללת את המודעות ומעמיקה אותה בליבנו.

אולם, למרות שביכורים היא רק עוד אחת ממצוות הראשית והבכור, הרי שיש למצוות ביכורים ייחוד והיא האמירה הנלווית אל הנתינה והיא מצוות "מקרא ביכורים". מצוות "מקרא ביכורים" מחייבת את מביא הביכורים להודות לה' על פי המפורט בתחילת פרשת השבוע:

"וְעֲנִיתָ וְאָמַרְתָּ לִפְנֵי ה' אֱלֹהֶיךָ אֲרָמִי אֲבָד אָבִי וַיְרֵד מִצְרַיִםה וַיַּגְרֵ שָׁם בְּמַתִּי מֵעֵט וַיְהִי שָׁם לְגֹי גְדוֹל עָצוּם וְרָב. וַיַּרְעוּ אֹתָנוּ הַמִּצְרַיִם וַיַּעֲנוּנוּ וַיִּתְּנוּ עָלֵינוּ עֲבֹדָה קָשָׁה. וַנִּצְעַק אֶל ה' אֱלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ וַיִּשְׁמַע ה' אֶת קִלְנוּ וַיֵּרָא אֶת עֲנִינוּ וְאֶת עֲמָלְנוּ וְאֶת לַחֲצָנוּ. וַיּוֹצֵאֵנוּ ה' מִמִּצְרַיִם בְּיַד חֲזָקָה וּבְזֹרַע נְטוּיָה וּבְמָרָא גָדֹל וּבְאֹתוֹת וּבְמִפְתִּיּוֹת. וַיִּבְּאֵנוּ אֶל הַמִּקְוֹם הַזֶּה וַיִּתֵּן לָנוּ אֶת הָאָרֶץ הַזֹּאת אֲרֶץ זָבַת חֶלֶב וּדְבָשׁ. וְעַתָּה הִנֵּה הֵבֵאתִי אֶת רֵאשִׁית פְּרֵי הָאֲדָמָה אֲשֶׁר נָתַתָּה לִּי ה' וְהִנֵּחְתוּ לִפְנֵי ה' אֱלֹהֶיךָ וְהִשְׁתַּחֲוִיתָ לִפְנֵי ה' אֱלֹהֶיךָ." (דברים כ"ו, ה-י)

הודיה זו מפתיעה, ומצריכה פשר, שהרי המודה צריך להתייחס להיסטוריה של עם ישראל מירידת יעקב למצרים ועד לרגע זה בו הוא עומד בבית המקדש. המודה מספר על שעבוד מצרים, ומתמקד בכך שה' שמע את צעקתנו, הוציאנו ממצרים, הביאנו לארץ ישראל וזיכה אותנו בארץ זבת חלב ודבש. הפירות שניתנים כביכורים מאבדים לכאורה ממעמדם, והם הופכים רק לנקודת הקצה של שרשרת ההודאה ההיסטורית המפורטת ב"מקרא ביכורים".

מדוע חקלאי מן השורה המביא את ביכורי אדמתו לה', צריך להודות על ההצלה משעבוד מצרים? כיצד ארועים היסטוריים אלו רלוונטיים לעמידת היחיד במקדש ולהודאתו על הצלחתו הכלכלית?

נראה שבכל "ראשית" ו"בכור" אותם אנו נותנים לה', הציפייה היא שהמביא יתמקד ב"ראשית" וב"בכור" אותם הוא נותן לה', ויודה ספציפית עליהם. ניתן לראות בכך הודאה טבעית, שהרי טבעי שאדם יודה לשותפו העסקי על חלקו בהצלחה העסקית המשותפת, וטבעי שהמאמין יודה לקב"ה על עזרתו שהובילה להצלחה חקלאית וכלכלית.

אולם בביכורים הדבר שונה, במקרה זה התורה הודיעה לאדם מהן המילים המדוייקות בעזרתן יבטא את תודתו כדי להוביל אותו להסתכלות מעמיקה יותר על המציאות. התורה מובילה אותו למבט שהוא מעבר לחיים האישיים, מבט לאומי והיסטורי על חייו. החקלאי נקרא לשים לב לקב"ה שהביאו עד הלום לא רק כפרט אלא גם כחלק מהעם היהודי החי את חייו בארץ ישראל.

הרחבת המבט של מביא הביכורים, היא חלק ממערך חינוכי רחב שמלווה את חיי היהודי, מערך שמוציא אותנו מן ה"כאן ועכשיו", ומרומם אותנו להביט על חיינו כחלק מהתרחשות היסטורית ארוכת טווח. אנו נקראים להביט בתאנה שביכרה ובאשכול שביכר, להתרגש מהם בטבעיות, ומתוכם להרחיב את הודאתנו ולראות את חיינו כחלק מרצף היסטורי ארוך ולא כנקודה אקראית בזמן.

מצווה יומיומית המזכה אותנו במבט רחב זה, היא ברכת המזון, בה אנו מצווים להודות לא רק אל האוכל שאכלנו, אלא להרחיב את מבטנו ולהודות "על הארץ הטובה אשר נתן לך".

הרחבה נוספת של המודעות להשגחת ה' עלינו היא במועדים ההיסטוריים. בכל מועד היסטורי בין אם הוא יום חגיגי של הודיה (פסח שבועות וסוכות מדאורייתא, חנוכה פורים יום העצמאות ויום שחרור ירושלים מדרבנן), ובין אם הוא יום של אבלות וצער (צומות החורבן), אנו מביעים את המודעות שלנו לזיכרון ההיסטורי ארוך הטווח, ומתרוממים מהעשייה היומיומית, מהקשיים ומההצלחות האישיים, מאתגרי השעה, ונקראים להביט על חיי עולם.

הרב יהודה טרופר, נשוי לציפי, אב לשישה וסב לארבעה. תושב שדמות מחולה. מרצה לתנ"ך וחינוך במכללת שאנן.

דף פרשת שבוע של הקיבוץ הדתי מופיע באתר הקיבוץ הדתי: www.kdati.org.il
כדי לקבל את הדף כל שבוע בדואר אלקטרוני, יש לשלוח הודעה אל: webmaster@kdati.org.il
ולרשום [unsubscribe](mailto:unsubscribe@kdati.org.il) בשורת הנושא. כדי להפסיק, יש לכתוב [unsubscribe](mailto:unsubscribe@kdati.org.il) בשורת הנושא.
תגובות למאמרים וכן הצעות לכתוב מאמרים, יש לשלוח אל: amudim@kdati.org.il